

การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

Development of Public Mind Creating Model for Students in Private
Schools in the Northern Region of Thailand

ทวิการ์ นิมวรรณัง¹ สำเนาวั ขจรศิลป์² และ บุญเรียง ขจรศิลป์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ 2) ทดลองใช้และประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และประเมินการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ภาคเหนือ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านการประเมินผล และ 6) ด้านการสร้างเครือข่าย การประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะทั้ง 6 องค์ประกอบพบว่ารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือที่พัฒนาขึ้น มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในระดับมากถึงมากที่สุดทุกประเด็น และในทุกองค์ประกอบ

คำสำคัญ: รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะ นักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

¹ นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เซนต์จอห์น โทร. 083-1568677 E-mail : thawika_aom@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a public mind creating model for primary students in private schools in the Northern region of Thailand 2) to try out and evaluate the implementation of the developed model. The research methodology was divided into 3 steps as follows: 1) the development of a public mind creating model; 2) the implementation and evaluation of the created model.

The research results showed that the public mind creating model for students in private schools in the Northern region of Thailand was comprised of 6 factors that were 1) management factor, instructional factor, student activity factor, school environment factor, evaluation factor and network factor. The evaluation of the public mind creating model implementation found that almost all items of these 6 factors were suitable at high and highest level in all factors.

Keywords : Public Mind Creating Model, Primary Students, Private Schools in The Northern Region of Thailand

บทนำ

ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีทำให้สังคมทั่วโลกกำลังตกอยู่ภายใต้กระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม หลายคนถูกครอบงำทางความคิด รวมถึงเยาวชนที่กำลังใช้ชีวิตในแง่มุมต่างๆด้วยความเสี่ยงส่งผลกระทบต่ออนาคตของเยาวชน โดยส่งผลอันเป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้คือเรื่องคุณภาพการเรียนรู้และความใส่ใจในการเรียนรู้ของเยาวชนลดลง เยาวชนไม่มีภูมิคุ้มกัน เป็นจุดอ่อนที่จะทำให้เข้าใจสังคมผิด ไม่เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือเรียกว่าขาดจิตสำนึกสาธารณะต่อสังคม(อริสา สุขสม, 2552: 1-7)

การพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ของเยาวชนไทยเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพ โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (สุวิมล ว่องวานิช, 2548: 6-7) โดยพื้นฐานแล้วต้องสร้างคนให้มีคุณธรรมและจริยธรรม มีมาตรฐานการทำงานและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ธวัชชัย กิจรัตนกุล, มปป.: 2-3) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้ การมีจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างหนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาคนให้มีความพร้อมในทุกด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 5) จากความสำคัญของการมีจิตสาธารณะที่เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมไทย นั้น สังคมไทยต้องมีการปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาในด้านต่างๆ ให้เกิดขึ้นตั้งแต่เด็กในวัย 6-12 ปี เพราะเด็กในวัยนี้เริ่มเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี (Kolhberg, 1976) พัฒนาการทางสังคมจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถ้าจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ให้เข้าร่วมปฏิบัติ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2547)

จากปัญหาการทำกิจกรรมในปัจจุบันพบว่าเยาวชนไทยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนน้อยมาก เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองมีค่านิยมที่ล่อหลอมในเรื่องการเรียนเป็นหลัก นักเรียนบางส่วนประสบผลสำเร็จในเรื่องการเรียนแต่ไม่มีจิตสาธารณะ (สุริยเดว ทรีปาตี, 2551) โดยเฉพาะในโรงเรียนเอกชนที่มุ่งเน้นในเรื่องวิชาการ แต่นักเรียนขาดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (สุวรรณา ศรีบูรพาภิรมย์, 2543) อีกทั้งทักษะในด้านลักษณะความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในภาคเหนือที่พบว่า มีระดับต่ำกว่านักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 114) แต่การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รายงานผลการจัดการศึกษาในภาพรวมว่าโรงเรียนโกวิทอรรถ เชียงใหม่ได้มาตรฐานคุณภาพ สมศ. (2550) โดยในมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.76 ถือเป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างเป็นระบบทุกระดับชั้นได้

ถึงแม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยวิธีการที่หลากหลายกันมาบ้างแล้วก็ตาม แต่ส่วนใหญ่แล้วจะยึดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะสูงขึ้นเป็นหลัก แต่คงยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างจิตสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม เห็นได้ว่าโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาของคนไทยในภาคเหนือยังขาดรูปแบบที่ชัดเจนในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมแล้วคือการมีจิตสาธารณะ หากมีการพัฒนารูปแบบ

การสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือแล้วโรงเรียนสามารถนำรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกด้านเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบในการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ
2. ทดลองใช้และประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

1.1 รวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน

1.2 ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการในการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนโกวิททำรงเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างเป็นระบบทุกระดับชั้น

1.3 ร่างรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะที่ได้จากขั้นตอนที่ 1.1 และ 1.2 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา คุษฎีนิพนธ์พิจารณาและแก้ไข

1.4 วิพากษ์รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ และตรวจสอบความเหมาะสมถูกต้องของเนื้อหาโดยการจัดสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตสาธารณะ จำนวน 6 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสร้างจิตสาธารณะ จำนวน 5 คน

ผู้อำนวยการโรงเรียนโกวิทอรรถชูขันธ์จำนวน 1 คนจากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาจากบันทึกการประชุมวิพากษ์ แล้วเขียนบรรยายรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ตามข้อเสนอที่ได้จากการประชุม

1.5 ปรับปรุงรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ให้เป็นไปตามผลการจัดสนทนากลุ่ม

1.6 ศึกษาความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือโดยการยืนยันชั้นตามมติของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในภาคเหนือ 148 โรงเรียน จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน การวิเคราะห์ข้อมูลเลือกเฉพาะข้อคำถามที่ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยกับประเด็นต่างๆ ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

1.7 ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้และประเมินการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

2.1 ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนเอกชนในภาคเหนือแบบเจาะจงเป็นโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ภาคเหนือ ได้แก่ โรงเรียนบุญธิษฐวิทย์วิทยา จังหวัดพะเยา และดำเนินการขอใช้รูปแบบ ในปีการศึกษา 2556 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน (พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม 2556)

2.2 ผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ กับโรงเรียนบุญธิษฐวิทย์วิทยา จังหวัดพะเยา

2.2.1 ผู้วิจัยประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ตามองค์ประกอบ โดยใช้เกณฑ์การประเมินในแต่ละข้อเป็นร้อยละ 80 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุว่าเหมาะสมระดับมากที่สุด โดยประชากรคือครูในโรงเรียนบุญธิษฐวิทย์วิทยา จำนวน 72 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูจำนวน 69 คน ได้มาจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญและคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.00 การวิเคราะห์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละของระดับปฏิบัติ

2.2.2 ผู้วิจัยประเมินการมีจิตสาธารณะของนักเรียนจากการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือตามตัวชี้วัด โดยมีแนวทางการประเมินคือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยประชากรเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 781 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้มาจากตารางสำเร็จของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวนอย่างน้อย 260 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิผสมกับแบบกลุ่ม ระดับชั้นละ 2 ห้อง จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญและคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีค่าตั้งแต่ 0.6 – 1.00 การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ พบว่าแบบสอบถามการมีจิตสาธารณะของนักเรียนด้านช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทนมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99 และด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 ในการวิเคราะห์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้คือ ใช้การทดสอบ t-test

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปตามกรอบแนวคิดรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล และด้านการสร้างเครือข่าย

2. ผลการทดลองใช้และประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ

2.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือที่โรงเรียนบุญสิริวิทย์วิทยาได้ดำเนินการตามรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2556 เพื่อให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบของรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะซึ่งสรุปผลการทดลองใช้ได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการด้วยการกำหนดนโยบายการสร้างจิตสาธารณะให้แก่นักเรียนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และประกาศขอความร่วมมือให้ครูทุกคนในโรงเรียนช่วยส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะให้แก่นักเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนมีการมอบหมาย

หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเป็นระบบมากขึ้น จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานอย่างชัดเจน การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียนเป็นอย่างดี และยังสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูด้านการสร้างจิตสาธารณะ ครูมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการสร้างจิตสาธารณะมากขึ้น ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยสามารถเชื่อมโยงกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ พบว่ามีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลายตามศักยภาพของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น โดยการปฏิบัติแต่ละกิจกรรมนักเรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นมากขึ้น ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า คณะกรรมการการสร้างจิตสาธารณะร่วมกับคณะครูมีการสำรวจความพร้อมของอาคารสถานที่ เพื่อวิเคราะห์สภาพความพร้อมภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนมากขึ้น การจัดบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียนได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็นอย่างดี ด้านการประเมินผล พบว่า ผู้บริหารมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินในแต่ละส่วนอย่างชัดเจน และมีการนำผลการประเมินการสร้างจิตสาธารณะไปปรับปรุงเพื่อนำไปใช้ในภาคเรียนต่อไป ครูมีความเข้าใจในการประเมินการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนมากขึ้น

2.2 ผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ได้ประเมินตามองค์ประกอบ สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนมีนโยบาย เป้าหมาย ในการสร้างจิตสาธารณะ ผู้บริหารมีการสื่อสารอย่างเป็นระบบ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม การกำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเป็นระบบ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแลการปฏิบัติงาน งบประมาณในการจัดกิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะ ความเหมาะสม รวมไปถึงให้การสนับสนุนครูในการพัฒนาตนเอง อีกทั้งยังให้ขวัญกำลังใจแก่ครูอีกด้วย ทุกประเด็นมีการประเมินในอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนของครูมีความเหมาะสมต่อกิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะ มีการสอดแทรกจิตสาธารณะในทุกรายวิชา แต่การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอดแทรกการสร้างจิตสาธารณะยังคงมีน้อยไม่ทั่วถึงทุกรายวิชา ครูมีการกำกับติดตามนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การประเมินในทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมการใช้หลักประชาธิปไตยในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นเป็นหลัก โรงเรียนมีชุมชนุมการสร้างจิตสาธารณะ จัดกิจกรรมอาสา กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ช่วยเหลือสังคม เพื่อฝึกคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะในทุกๆกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมไปถึงการนำข่าวสารต่างๆในชีวิตประจำวันมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะและมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมด้วย ทุกประเด็นมีการประเมินในอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศทั้งภายในและนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อพฤติกรรมกรรมการสร้างจิตสาธารณะด้วยป้ายแสดงคำขวัญ บทกลอนต่างๆ จัดประกวดห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีการใช้หลักคุณธรรมมาช่วยในการสร้างบรรยากาศด้วย ซึ่งในการประเมินทุกประเด็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ด้านการประเมินผล พบว่า มีการจัดทำตัวบ่งชี้โดยใช้มาตรฐานตามสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และทุกประเด็นมีการประเมินอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด คือ มีการติดตามผลด้านพฤติกรรมของนักเรียนในการสร้างจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องและมีการรายงานให้คณะกรรมการการสร้างจิตสาธารณะและผู้บริหารทราบเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงใช้ในภาคเรียนต่อไป

ด้านการสร้างเครือข่าย พบว่า โรงเรียนได้ประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อร่วมปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนรอบบริเวณโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองที่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนอีกด้วย และจากการประเมินการส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะโดยใช้ประเด็นท้องถิ่นอย่างเหมาะสมได้รับการประเมินอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยได้ประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ผลปรากฏว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนเพิ่มขึ้นในด้านช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทนและด้านเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในภาพรวมการดำเนินงานทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ ผู้ใช้รูปแบบระบุว่ารูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีแนวทางในการสร้างจิตสาธารณะให้แก่แก่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ โดยการทดลองใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะในโรงเรียนนุญสิขัฐวิทยา มีการประเมินตามองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล และด้านการสร้างเครือข่าย สรุปประเด็นการอภิปรายผลตามองค์ประกอบได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยได้ดำเนินการในด้านการบริหารจัดการทุกประเด็นในระดับมากถึงมากที่สุด มีนโยบายการสร้างจิตสาธารณะอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา การวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะเพื่อร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดกับชุมชน นอกจากนั้นในการวิจัยยังพบว่าการบริหารโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีนั้นยังต้องประกอบด้วยบทบาทของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ รอดจ่าย (2552) ที่พบว่า หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงก็จะทำให้ผู้บริหารมีรูปแบบและวิธีการที่ใช้บริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น อีกทั้งผู้บริหารต้องมีส่วนในการกำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ มีการประชุมครู ใช้การสื่อสารที่มีความชัดเจน มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสร้างจิตสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแลการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมไปถึงการสนับสนุน อบรมครูและส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในการสร้างจิตสาธารณะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมฤทธิ์ ไวเบีย(2553) ที่พบว่าการบริหารฐานโรงเรียนดีเด่นั้นนั้นจะต้องมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารจัดการงบประมาณ และการบริหารทั่วไป

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยได้ดำเนินการในด้านการจัดการเรียนการสอนทุกประเด็นในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ของครูมีความเหมาะสมต่อกิจกรรมการสร้างจิตสาธารณะในระดับมากที่สุด โดยมีการสอดแทรกจิตสาธารณะปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามแก่นักเรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของจันท์เพ็ญ เชื้อพานิช (2542) ที่ว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุขต้องเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ครูต้องร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Enciso (2001) ที่ว่าครูต้องสามารถควบคุมวินัยให้กับนักเรียนได้ จึงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนภายในชั้นเรียนได้ และที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่งคือ การใช้สื่อช่วยสอนสอดแทรกการสร้างจิตสาธารณะในทุกรายวิชา สอดคล้องกับแนวคิดของคณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ที่สรุปว่า สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สื่อการสอนที่ดีควรเป็นสื่อที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และจำกระบวนการเรียนการสอนได้นานรวมทั้งครูมีส่วนช่วยในการเรียนของนักเรียนด้วยการกำกับติดตามนักเรียนอย่างใกล้ชิดช่วยย้อมทำให้พฤติกรรมของนักเรียนด้านการมีจิตสาธารณะดีขึ้นด้วย

3. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยได้ดำเนินการในทุกประเด็นในระดับมากถึงมากที่สุด ครูมีการจัดกิจกรรมนอกเหนือจากเวลาเรียนตามปกติ โดยจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ครูจัดให้แก่ักเรียนมีความเหมาะสมมากทั้งในด้านความสนใจ ความสามารถของนักเรียน ครูมีการจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริงผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมอาสารวมไปถึงมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการสร้างจิตสาธารณะและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Carthon (2007) ที่ว่าวัฒนธรรมของชาวบ้านที่แสดงออกมาจะเป็นสิ่งกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของคนได้ และงานวิจัยของพจนีย์ แพ่งศรีสาร (2547) พบว่าวิธีการดำเนินงานรวมทั้งกิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนมีความชัดเจน เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง

นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะโดยเน้นให้นักเรียนมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยการให้นักเรียนแบ่งกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของทวิศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์ (2551) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมตามโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดี ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนโดยได้ดำเนินการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อพฤติกรรมการสร้างจิตสาธารณะมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้รับความร่วมมือทั้งจากครูและนักเรียนในการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องเรียนและรอบบริเวณโรงเรียน และมีการจัดป้ายแสดงคำขวัญ บทกลอนต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงการใช้หลักคุณธรรมมาช่วยสร้างบรรยากาศในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่มีความสุขตามกลไกการเรียนรู้ไว้ว่า ในการเรียนรู้ที่มีความสุขนั้นต้องจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะบรรยากาศมีผลต่อร่างกายและจิตใจ รวมทั้งความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของนักเรียน ซึ่งจะเป็นตัวแปรสำคัญต่อความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน

5. ด้านการประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการประเมินผลในระดับมากถึงมากที่สุด โรงเรียนมีการจัดทำตัวบ่งชี้ในการประเมินอย่างชัดเจนและมีการจัดประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันในการประเมินด้านการสร้างจิตสาธารณะ การดำเนินงานโครงการต่างๆ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผล สรุปผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารและนักเรียนได้รับทราบ ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของจำเนียร สุขหลาย และคณะ (2540) ที่กล่าวว่า การดำเนินการของโครงการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทำให้โครงการสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยโดยพิจารณาจากพัฒนาการของพฤติกรรมของนักเรียน การร่วมกิจกรรม เป็นต้น

6. ด้านการสร้างเครือข่าย จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการสร้างเครือข่ายในระดับมากถึงมากที่สุด โรงเรียนมีการส่งเสริมการสร้างจิตสาธารณะโดยใช้ประเพณีท้องถิ่นอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยการให้นักเรียนมีโอกาสร่วมงานกับชุมชน เช่น วัด ชุมชน และหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเทศกาลงานต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และให้เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลก ชันสุภา (2545) ที่พบว่า โรงเรียนเป็นผู้นำชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ และโรงเรียนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับชุมชนจึงได้ดำเนินการประสานกับหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบด้านการสร้างจิตสาธารณะและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกันจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ รวมถึงผู้ปกครองยังมีส่วนช่วยสนับสนุนการมีจิตสาธารณะของนักเรียนอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา อังสุมาลิน และปกรณ์ สิงห์สุริยา (2549) ที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม ของเครือข่าย วัด โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน รวมถึงงานวิจัยของ Damon (1988) ที่พบว่า วิธีการที่ผู้ปกครองพูดเรื่องคุณงามความดีให้ฟัง

จะช่วยให้ นักเรียนสามารถแยกแยะและตัดสินใจในทางศีลธรรมได้ถูกต้องด้วยความเชื่อมั่น

ในประเด็นการประเมินการมีจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนภาคเหนือ พบว่า ภายหลังจากใช้รูปแบบการสร้างจิตสาธารณะแล้วนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะในด้านช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี จุงวงศ์สุข (2547) ที่พบว่ากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาสามารถสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนให้เป็นคนมีความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว และรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคมเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550) ที่พบว่านักเรียนที่ผ่านการใช้สถานการณ์จำลองกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงจะมีคะแนนจิตสาธารณะสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. คณะกรรมการการสร้างจิตสาธารณะควรกำหนดหน้าที่ของครูให้ชัดเจน รวมทั้งชี้แจงกระบวนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สามารถยืดหยุ่นเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์
2. คณะกรรมการการสร้างจิตสาธารณะควรชักชวน และจัดประชุมผู้ปกครองร่วมกับนักเรียนเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่ นักเรียน และเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ในการแนะนำเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
3. โรงเรียนเอกชนในระดับประถมศึกษาควรนำรูปแบบการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้โดยเน้นตามบริบทของโรงเรียน และจัดอบรมชี้แจงกระบวนการดำเนินงานแก่ครู เนื่องจากผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างจิตสาธารณะให้แก่ นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาปัจจัยด้านอื่นๆที่ส่งผลต่อการสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจาก การวิจัยในครั้งนี้ยึดเพียงกรอบตัวชี้วัดของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกระทรวงศึกษาธิการเพียง 2 ข้อ เท่านั้น ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบย่อยอื่นๆที่สนับสนุนการสร้างจิตสาธารณะ ได้แก่ การพัฒนาทักษะการคิดเพื่อปลูกฝังการสร้างจิตสาธารณะให้นักเรียน และการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการสร้างจิตสาธารณะ

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก*.
ดุสิตนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
กรมวิชาการ. (2544). *กลไกการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสุข ครูก็สุขด้วย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2542). *การเรียนการสอนและการวิจัยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จำเนียร สุขหลายและคณะ. (2540). *แบบจำลอง CIPP. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ*.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ อริยวัฒน์วงศ์. (2551). *การประเมินโครงการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา*.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อวิชชัย กิจรัตน์กุล. (ม.ป.ป.). *แนวคิดเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของสำนัก
งบประมาณ*. จาก <http://www.thaindc.org/files/51211.pdf>.
- บุญลภ ชันสุภา. (2545). *การบริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- พจนีย์ แผงศรีสาร. (2547). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, และคณะ. (2547). *รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ
การศึกษาระยะยาว*. เอกสารประกอบการประชุมสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาดา อังสุมาลิน, และปกรณ์ สิงห์สุริยา. (2549). *รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่บูรณาการ
กิจกรรมการเรียนรู้ ระหว่างวัด โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน: กรณีศึกษา วัดอนงคาราม เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- สัมฤทธิ์ ไฉนเปีย. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในจังหวัดเลย*.
ดุสิตนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ,
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง(พ.ศ.2552-2559) : ฉบับสรุป*.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนทรี จุงวงศ์สุข. (2547). *การใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2551). *ชวนครอบครัว ชุมชน สร้างเด็กพลัส*. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2551,
จาก http://suranandlive.bangkokvoice.com/suranand_today.
- สุวรรณมา ศรีบุรพาภิรมย์. (2543). *การบริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจาสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). *โครงการเร่งสร้างคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริสา สุขสม. (2552). *การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะเพื่อชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 2552, จาก <http://rc.nida.ac.th>.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2550). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินจากสภาพจริง
เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Carthon, A.C. (2007). *Popular Culture and African-Americans (Literary) Social Consciousness*.
Dissertation Abstracts International, 67, unpagued.
- Damon, W. (1988). *The moral child: Nurturing children's natural moral growth*. New York :
Free Press.
- Enciso, R.P. (2001). *Perceptions of Student Discipline: Viewpoints of Students, Teachers, and
Administrators*. *Masters Abstracts International*, 39, 961.
- Kohlberg, L.(1976). *Moral Stages and Moralization", Moral Development and Behavior: Theory,
Research and Social Issues*. New York : Holt, Rinehart and Winston
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*.
Psychological measurement.